
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК: 338.439:637

С. Т. Селютін, здобувач

МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИНИЦТВА

Анотація. У статті визначено, що механізм стратегічного управління виробництвом безпосередньо продукції тваринництва певним чином стримує його стійкий розвиток, має досить затратний характер, не сприяє стимулюванню структурної трансформації та зростання продуктивності, цим самим не зацікавляє виробників у забезпеченні розвитку тваринництва. Визначено концептуальний підхід до становлення і реалізації дієвого організаційно-економічного механізму із інноваційним розумінням процесу стратегічного управління, планування і їх взаємодії у напрямку розвитку галузі тваринництва. Концепція реалізації організаційно-економічного механізму є цілісною системою для розробки ефективного механізму оптимального поєднання процесу державного регулювання і стратегічного управління суб'єктами господарювання. Визначені основні положення процесу удосконалення системи забезпечення стратегічного управління продукцією тваринництва, які повинні бути інтегровані у функції органів влади управління виробництвом продукції тваринництва, що зумовлюватиме відповідно усі інші елементи процесу організації управління (динамічну структуру, чисельність, зайнятість тощо).

Ключові слова: тваринництво; аграрне виробництво; стратегічне управління; організаційно-економічний механізм; ефективність.

S. T. Selyutin, Degree Seeker

MECHANISM OF STRATEGIC MANAGEMENT OF PRODUCTION OF LIVESTOCK PRODUCTS

Abstract. The article stipulates that the mechanism of strategic management of livestock production directly hinders its sustainable development, has a very costly nature, does not promote structural transformation and productivity growth, that does not create producers' interest in ensuring the development of livestock. The conceptual approach to the formation and implementation of an effective organizational and economic mechanism with an innovative understanding of the process of strategic management, planning and their interaction in the direction of development of the livestock industry is determined. The concept of implementation of the organizational and economic mechanism is a holistic system for the development of an effective mechanism for optimal combination of the process of state regulation and strategic management of economic entities. The main provisions of the process of improving the system of strategic management of livestock products are identified, which should be integrated into the functions of government management of livestock production, which will determine all other elements of the management process (dynamic structure, number, employment, etc.).

Keywords: livestock farming; agrarian production; strategic management; organizational and economic mechanism; efficiency.

Актуальність теми дослідження. Сучасна Україна відзначається досить незадовільним станом щодо використання природних ресурсів, які залучені до процесу аграрного виробництва й інтенсивним негативним впливом щодо його впливу на навколишнє середовище. Стійкий розвиток аграрного виробництва потребує від держави процесу розробки і впровадження цілісного ефективного механізму щодо забезпечення еколого-економічної безпеки діяльності суб'єктів аграрного виробництва, що певним чином спонукає до потреби науково-теоретичного обґрунтування дієвих пропозицій й розробки методологічних засад щодо системної модернізації політики держави у досліджуваній сфері.

Постановка проблеми. Сучасні кризові явища не лише в аграрному секторі, та загалом економіці не може бути нейтралізована лише системою процесу управління аграрною сферою. Тому, досліджуючи про результативність системи управління у його практичному розумінні, на

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

практичному рівні це стосується не його змісту, а тільки одного аспекту – тобто організації процесу управління. Головною є сукупність великих екологічних, соціальних, економічних та політичних прорахунків, нічим не виправданого відношення держави і загалом суспільства до селян, процесу аграрного виробництва загалом. Так як це має досить тривалу еволюцію, інших результатів, що стосуються безпосередньо рівня продовольчого забезпечення, соціально-економічної та політичної ситуації, відповідно очікувати все ж не варто. Така проблема вже є у більшій мірі дослідженою, її наукове представлення продовжується.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем забезпечення розвитку і функціонування галузі тваринництва в Україні присвячені такі наукові дослідження дослідників С. Азізова, В. Аранчій, В. Бойка, О. Мазуренка, П. Саблука, І. Трончука й інших. До аналізу специфічних особливостей розвитку галузі тваринництва в Україні одними із перших безпосередньо звернулися О. Бородіна, С. Майстро, О. Могильний, М. Латинін, М. Корецький, О. Саламін, Г. Черевко й ін. Головний внесок у напрямку обґрунтування методологічних засад удосконалення механізму управління інноваційним розвитком аграрного сектору зробили Л. Довгань, М. Малік, О. Б. Наумов й інші. У свою чергу багаторазові спроби щодо організаційно-управлінських трансформацій у аграрному секторі й процесу виробництва зокрема, як відомо, не є і досі виправданими. Серед багатьох актуальних причин цього – проведення на їх основі обережних й певним чином обмежених за змістом і формами вдосколень на осові організаційно-структурних трансформацій, які є доступними до виконання. У свою чергу, наука управління не скористалась на той час таким напрямком розвитку, а стала розглядати під речами об'єкти управління (так, кпоряд із соціально-економічними системами та людиною як їх головним елементом), та засоби праці.

Мета статті. Метою статті є визначення концептуальних підходів до формування дієвого механізму стратегічного управління процесом виробництва продукції тваринництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існуючий механізм управління стримує розвиток процесу виробництва, має певним чином затратний характер, відповідно не стимулює певну трансформацію та зростання рівня продуктивності, відповідно не зацікавлює аграрних виробників у розвитку саме тваринництва, відповідно переробні підприємства, тобто у безвідходній, системній переробці сировини [1]. Таким чином причинами такого стану є: відсутність соціально-економічних інтересів у діючих партнерів по процесу виробництву і доведенню кінцевого продукту до конкретного споживача, певна нееквівалентність міжгалузевого обміну, цивілізована конкуренція, ігнорування закону ринкової економіки у відповідності до попиту та пропозиції, неефективність механізму соціально-економічного стимулювання, економічної системи, процесу ціноутворення.

Врегульовані взаємовідносини між суб'єктами встановлюються для проведення компенсації організаційно є розірваним внутрішньогосподарським зв'язком. Вони відповідно зумовлюються процесами поглиблення спеціалізації та підвищення рівня концентрації процесу виробництва, представляються як регулятор для діяльності підприємств, цим самим передбачаючи відповідність певних виробничих програм між чіткими технологічно пов'язаними підприємствами, регулювання виробничими ресурсами, безпосередньо перерозподіл отриманих результатів діяльності.

Отримана проблема організаційно-економічних взаємовідносин представляє систему різних форм для взаємозв'язків, які орієнтовані на реалізацію економічних методів господарювання і забезпечують бізнесу соціально-економічний інтерес у ефективному виробництві продуктів тваринництва. Тому соціально-економічні взаємовідносини між сільськогосподарськими й переробними підприємствами повинні призводити до отримання позитивного результату на засадах збалансованого розвитку певного продуктового підкомплексу. Відповідно, між сільськогосподарськими й переробними підприємствами й досі відсутні раціональні соціально-економічні взаємовідносини, певним чином взаємозбалансовані соціально-економічні інтереси [2].

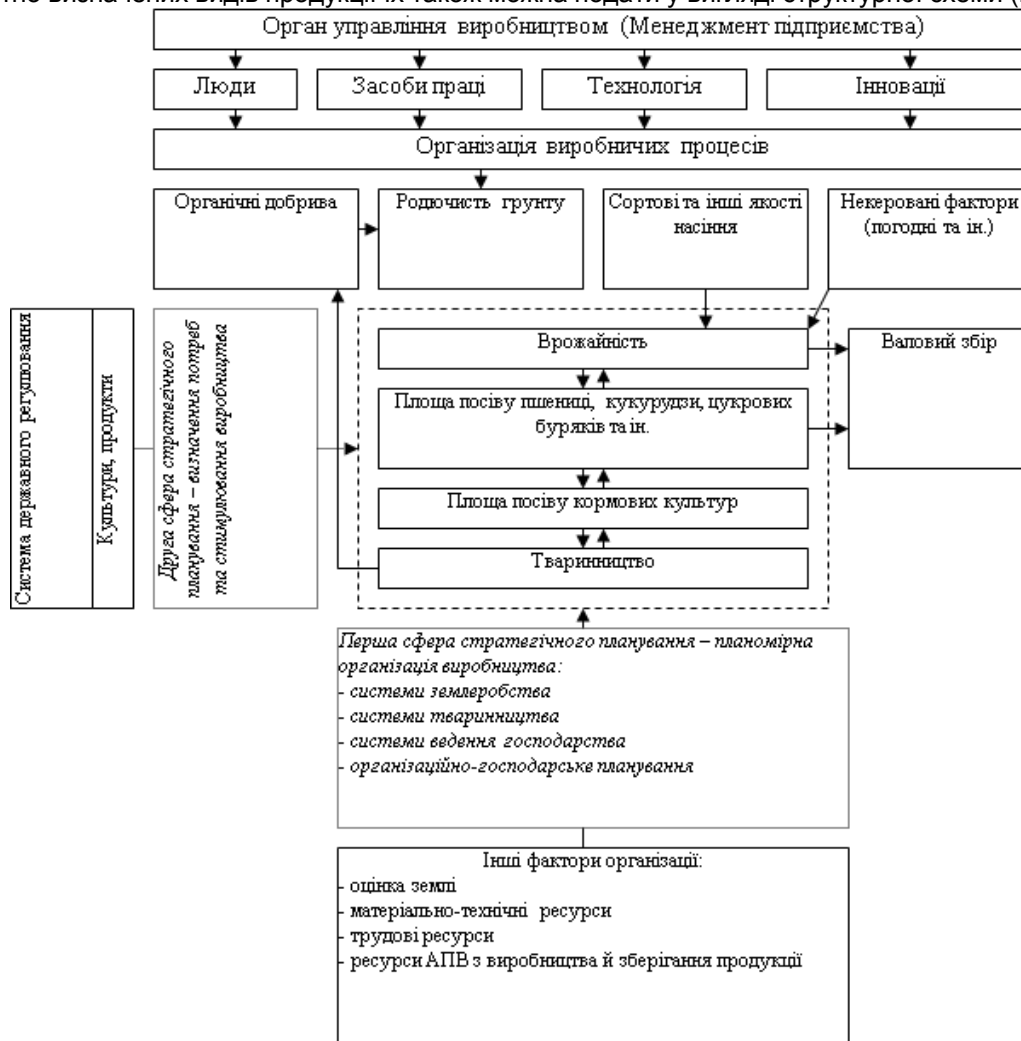
Недосконалість соціально-економічних відносин, а також недоліки в сприянні організації заготівлі, проведенні транспортування та зберігання сировини, певним чином недостатній

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

технічний рівень більшості переробних підприємств, отримуються значні втрати у процесі виробництва м'ясної і молочної продукції, певним чином не використовується існуючий потенціал.

Саме така ситуація виникла, як результат виникнення інфляційних процесів в економіці, певну нееквівалентність цін на існуючу сільськогосподарську продукцію та продукцію щодо її переробки (різного роду оптово-відпускні ціни на отриману продукцію переробки є вищі ніж існуючі закупівельні ціни на сировину практично вдвічі), неплатежами за відповідну сільськогосподарську продукцію [3].

Розроблено конфігурацію системи причин, які представляють розмір наслідків процесу виробництва матеріальних благ безпосередньо у сільському господарстві. Так, по відношенню до конкретно визначених видів продукції їх також можна подати у вигляді структурної схеми (Рис. 1).

Рис. 1. Механізм стратегічного управління виробництвом продукції галузі тваринництва

*Джерело: розроблено автором

У представленій схемі, за змістом, представлена концепція господарського механізму загалом із новим розумінням процесу стратегічного управління, проведення планування і їх взаємодії, адже об'єктом управління представлено кінцеву продукцію (тобто валове виробництво продукції), різні фактори розглядаються як певним чином проміжні об'єкти системи

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

управління, що паралельно виступають відповідно як засоби управління, тоді планування представлено у вигляді двох взаємопов'язаних сфер. Тобто, це комплексна модель щодо використання існуючого ресурсного потенціалу, враховуючи й землю.

До першої сфери належить планування – планомірна організація процесу виробництва. Її завдання передбачають упорядкування процесу виробництва, досягнення більш високого рівня для його організованості, яка певним чином породжує певним чином додаткову його продуктивність і економічну результативність.

До другої сфери планування належить визначення суспільних потреб у виробництві сільськогосподарській продукції та стимулювання зростання її на рівні держави. Такий напрямок визначає межу, у яку відповідне управління має перевести позитивний результат.

Однак зазвичай це також стосується процесу стратегічного планування, де конкретна із сфер реалізується безпосередньо нижчими рівнями щодо господарського управління, тоді друга сфера – зазвичай виступає централізованою. Тобто, актуальності набувають питання оптимізації в їх поступовій взаємодії [4].

Враховуючи те, що ці напрями планування визначаються як певні ланки більш цілісної системи для реалізації механізму щодо управління кінцевою продукцією аграрного сектору, дає змогу показати відповідне значення кожної із сфер та безпосередньо впливу їх взаємодії на певні кінцеві результати, а, тому, із більшим акцентом на управлінні ними.

Отже, представлена схема концепції такого механізму представляється як цілісна система забезпечення стійкого механізму ефективного поєднання інструментів держави й дієвого стратегічного управління бізнесом.

На основі представленої схеми можна побачити різні групи факторів разом, у свою чергу, у взаємозв'язку, а тому, при пізнанні певних законів можна свідомо проводити управління кінцевим результатом. Отриманий аналіз стану справ у таких групах дозволяє визначити особливості розкриття можливих причин та рівень представленості законів. Також при необхідності варто поставити перед наукою ключові завдання розкриття й формування законів, не визначених або ж недостатньо представлених.

Також варто сказати, що на сьогодні у найбільш конкретизованому стані є закони, які управляють процесом виробництва продукції через певні технологічні прийоми. І тому при оцінці дії їх окремо, а не загалом у системі, у взаємозв'язку [5].

Перебороти проблеми можна лише на основі проведення комплексного підходу, поетапно:

1. Перехід до розвитку галузі тваринництва на наукових концепціях. В основі масштабних, розрахованих й на тривалу перспективу та великий соціально-економічний результат трансформації повинно знаходитись комплексно обґрунтована наукова концепція. Однак, дієвої концепції щодо розвитку галузі тваринництва й загалом агропромислового виробництва у нашій країні й досі не існувало. Визначені концептуальні положення для ринкових трансформацій на селі були представлені власне кажучи лише один раз - щодо їх першого етапу.

2. Пріоритетність альтернативних підходів у процесі організації управління. Така історія організації процесу управління аграрним сектором є приклад такої непереборної достойної прихильності до їх одноманітності, що тривалий час виключила ініціативу у пошуку досить прийнятних форм господарювання та процесу управління.

3. Подолання масовості переходу до інновацій у системі управління без значної широкої виробничої перевірки.

4. Відхід від процесу фетишизації організаційно-структурного фактору на засадах управлінні [6].

5. Гарантування бізнесу реального права щодо участі у територіальному господарському стані.

6. Подолання стереотипу мислення щодо цільового призначення органів та апарату регулювання. Трансформувати до кращої системи регулювання та управління галуззю тваринництва.

7. Оптиміальне співвідношення існуючих прав, обов'язків та соціально-економічної відповідальності відповідних керуючих підсистем. Відповідна господарська та управлінська структура нормально діє,

---

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

якщо у ній конкретно співвідносяться відповідальність, різні обов'язки та права [7].

8. Розробка ефективної системи управління, що покликана забезпечувати ефективний розвиток, стійкий розвиток дієвого ринку. Таким чином реальність для дотримання нашої діяльності явищ й процесів, проблемність їх вирішення зумовлюють як певне становлення конкретних функцій системи управління, так й становлення апарату управління. Так, його кількість, співвідношення працівників різних видів спеціальностей. Ринок виступає безкомпромісним селекціонером кадрів. Тому варто рахуватися всім: тобто орієнтується на сферу управління, та ті, які формують кадрову політику.

Висновки. Механізм управління вимагає послідовної трансформації існуючої організаційної структури процесу виробництва на засадах комбінування і кооперування бізнесу (формування об'єднань, комбінатів, агрофірм тощо). У даному випадку оцінка результативності такого механізму буде пов'язана із тим, що реалізація структурної політики може певним чином привести до чіткого форсованого розвитку ефективних галузей аграрного виробництва на заміну не ефективним або ж, навпаки, до інтенсивного розвитку. Визначено концептуальний підхід до становлення і реалізації дієвого організаційно-економічного механізму із інноваційним розумінням процесу стратегічного управління, планування і їх взаємодії у напрямку розвитку галузі тваринництва. Концепція реалізації організаційно-економічного механізму є цілісною системною для розробки ефективного механізму оптимального поєднання процесу державного регулювання і стратегічного управління суб'єктами господарювання. Визначені основні положення процесу удосконалення системи забезпечення стратегічного управління продукцією тваринництва, які повинні бути інтегровані у функції органів влади управління виробництвом продукції тваринництва, що зумовлюватиме відповідно усі інші елементи процесу організації управління (динамічну структуру, чисельність, зайнятість тощо).

Література:

1. Череп, А. В. Управління інноваційними процесами на підприємстві: сучасні підходи та перспективи / А. В. Череп // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2014. – № 4. – С. 43-46.
2. Довгань, Л. Є. Стратегічне управління : навч. посіб. / Л. Є. Довгань, Ю. В. Каракай, Л. П. Артеменко – 2-ге вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.
3. Малік, М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М. Й. Малік // *Економіка АПК*. – 2008. – № 5. – С. 51–55.
4. Карасова, Н. А. Реновація основних засобів сільськогосподарських підприємств та підприємств у лізингових умовах / Н. а. Карасова // *Економіка: проблеми теорії та практики*. – 2008. – № 244. – С. 539-546.
5. Щербата, М. Ю. Управління оборотними активами молокопереробних підприємств АПВ / М. Ю. Щербата // *Бізнес-навігатор*. – 2014. – № 1. – С. 155-159.
6. Митяй, О. В. Альтернативні джерела підтримки та зміцнення економічної безпеки підприємств агропродовольчої сфери / О. В. Митяй // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: "Економічні науки"*. – 2014. – Вип. 9-1; Ч. 1. – С. 57-60.

References:

1. Cherep, A. V. (2014). Management of innovation processes in the enterprise: modern approaches and prospects [Management of innovative processes in the enterprise: modern approaches and perspectives]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 4, 43-46 [in Ukrainian].
2. Dovhan, L. Ye., Karakai, Yu. V., Artemenko, L. P. (2011). *Stratehichne upravlinnia [Strategic management]*. Kyiv: Tsentru uchbovoi literatury [in Ukrainian].
3. Malik, M. Y. (2008). Do pytannia staloho rozvytku silskykh terytorii [On Sustainable Development of Rural Areas]. *Ekonomika APK – Economy of agroindustrial complex*, 5, 51-55 [in Ukrainian].
4. Karasova, N. A. (2008). Renovatsiya osnovnykh zasobiv silskohospodarskykh pidpryyemstv v umovakh lizynhu [Renovation of fixed assets of agricultural enterprises under leasing conditions]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky – Economics: problems of theory and practice*, 244, 539-546 [in Ukrainian].
5. Shcherbata, M. Yu. (2014). Upravlinnia oborotnymy aktyvamy molokopererobnykh pidpryyemstv APV [Management of working assets of dairy processing enterprises]. *Biznes-navihator – Business Navigator*, 1, 155-159 [in Ukrainian].
6. Mytai, O. V. (2014). Alternatyvni dzhерela pidtrymky ta zmitsnennia ekonomichnoi bezpeky pidpryyemstv ahroprodovolchoi sfery [Alternative sources of support and strengthening of economic safety of enterprises in the agro-food sector]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: "Ekonomiczni nauky" – Scientific Herald of Kherson State University. Series: "Economic Sciences"*, 9-1, 1, 57-60 [in Ukrainian].

Надійшла 12.10.2019